

освітні результати, як уміння працювати у різних галузях з інформаційним потоком, що зростає і постійно оновлюється; уміння висловлювати власні думки усно та писемно, чітко та коректно по відношенню до оточуючих; уміння формулювати власну точку зору, власну думку на основі осмислення різноманітного досвіду, ідей та уявлень; уміння розв'язувати проблеми; здатність займатися власною освітою; уміння співробітничати та працювати в групі; здатність будувати конструктивні стосунки з іншими людьми.

Список використаних джерел

1. Бем І. Складові системи продуктивного навчання [Текст] / І. Бем, Й. Шнейдер // Завуч. – 2009. – № 14. – С. 16.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004.– 352 с.
3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/osvita/doshkilna-ta-zagalnaserednya/zagalna-serednya-osvita/149-diyalnist/osvita/doshkilna-ta-zagalnaserednya/zagalna-serednya-osvita/6091>
4. Зорина Л. Я. Програма – учебник – учитель / Л. Я. Зорина. – М.: Знание, 1989. – 80 с.
5. Кушнір В.А. Системний аналіз педагогічного процесу: методологічний аспект / В.А. Кушнір. – Кіровоград: Видавничий центр КДПУ, 2001. – 348 с.
6. Подласый И.П. Продуктивная педагогика: Книга для учителя / И.П. Подласый.– М. : Народное образование, 2003. – 496 с.

Анотація. Миколайко В.В. Формування продуктивного навчання фізики засобами традиційних і новітніх технологій навчання. У статті проаналізовано формування продуктивного навчання фізики засобами традиційних і новітніх технологій навчання. Встановлено, що продуктивне навчання учнів, зокрема у процесі вивчення фізики – це спроба вийти на новий рівень творчо організованої освіти, заснованої на інтересах підлітка, який навчається самостійно та взаємодіє з учителем лише для консультацій.

Ключові слова: продуктивне навчання, фізика, учбовий процес, технології, методичні прийоми.

Аннотация. Миколайко В.В. Формирования продуктивного обучения физики средствами традиционных и новейших технологий обучения. В статье проанализированы формирования продуктивного обучения физике средствами традиционных и новейших технологий обучения. Установлено, что продуктивное обучение учащихся, в том числе в процессе изучения физики – это попытка выйти на новый уровень творчески организованного образования, основанном на интересах ребенка, который учится самостоятельно и взаимодействует с учителем только для консультаций.

Ключевые слова: продуктивное обучение, физика, учебный процесс, технологии, методические приёмы.

Abstract. Mikolayko V.V. Formation of productive training of physics by means of traditional and innovative learning technologies. The article analyzes the formation of productive training of physics by means of traditional and innovative learning technologies. It has been established that productive learning of students, in particular in the process of studying physics, is an attempt to reach a new level of creative, organized education based on the interests of a teenager who learns independently and interacts with a teacher only for consultation.

Key words: productive training, learning technologies, productive learning.

Андрій Пасівенко

Івківська ЗОШ І-ІІІ ст. Прилуцького району Чернігівської області, Україна

ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УРОКУ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Аналіз уроку – розбір і оцінка навчального заняття в цілому або окремих його компонентів, сторін, етапів. У педагогічній енциклопедії «аналіз» визначається як розкладення предмета або явища, що вивчається на характерні складові елементи, виділення в ньому окремих сторін вивчення кожного елемента чи сторони явища як частини цілого [1, с. 15]. Аналіз уроку спрямований на зіставлення (виділення) освітніх, розвивальних і виховних завдань із досягнутими результатами. Мета аналізу полягає у виявленні методів і прийомів організації діяльності вчителя та учнів на уроці, які дають (чи не дають) позитивний результат.

Уроки з трудового навчання мають свої особливості, в порівнянні з уроками з інших навчальних предметів, а саме: центральне місце на уроці трудового навчання займає практична робота учнів; практична робота учнів будується на базі продуктивної праці: вироби, що виробляються учнями мають суспільно корисну спрямованість, знаходять практичне застосування в школі, дитячому садку, сім'ї; продуктивний характер праці створює необмежені можливості для підвищення активності учнів. Спираючись на природне прагнення дітей створювати корисні речі своїми руками, учитель спрямовує навчальний процес відповідно до програми; робота з різними інструментами зобов'язує учителя ретельно

слідкувати за дотриманням учнями правил безпечної праці [3]. На таких уроках можна пропонувати учням інтелектуальні завдання навіть більш високого рівня, ніж на будь-яких інших: тут завжди є можливість для трансформації абстрактних зв'язків і залежностей в наочну, зрозумілу для дитини форму і, як наслідок, – для глибшого розуміння цих зв'язків і залежностей. У дослідженнях багатьох авторитетних вчених (Л. А. Венгер, П. Я. Гальперін, С. Л. Кабільницька, В. М. Мадзігон, А. К. Маркова, В. К. Сидоренко, Н. Ф. Тализіна, Г. В. Терещук, Н. Г. Салміна й ін.), показано, що необхідність ручних операцій залежить від складності завдання, яке вирішується учнем: чим вищий ступінь труднощі, тим більшою є потреба перевести її з внутрішнього, споглядального змісту в зовнішній, матеріальний.

Мета статті – визначити орієнтовні основи аналізу сучасного уроку трудового навчання. Аналіз сучасного уроку доцільно проводити відповідно до типології за основними дидактичними категоріями та структурними елементами. У сучасній педагогічній літературі розглядаються різні алгоритми аналізу уроку трудового навчання. У ході дидактичного аналізу навчального процесу необхідно враховувати: мету навчання та виховання; зміст навчання; процес навчання і його основні види; принципи навчання; методи навчання; форми організації навчання; контроль і оцінка результатів навчання.

Системний підхід дає можливість сконструювати процес навчання в цілому і кожний його компонент окремо: ланки процесу навчання як відображення взаємодії учителя й учнів; компоненти навчального процесу як відображення взаємозв'язку діяльності вчителя і учнів; принципи навчання як систему дидактичних вимог до вибору і реалізації компонентів навчального процесу. Розглядаючи урок як цілісну систему взаємодії його основних компонентів необхідно розрізнити специфіку його складників, знати їхні характерні параметри. Пропонуємо основні компоненти диференційованого підходу до аналізу уроку трудового навчання.

I. Підготовка учнів до початку роботи на уроці: витрати часу на організаційну частину; готовність вчителя: робоче місце, посібники, інструменти, інформаційно-комунікаційні технології, настрій; готовність учнів: робочий одяг, робоче місце, інструменти, документація; як здійснюється перехід до наступного етапу уроку: плавно, логічно, непомітно або різко, без зв'язку з попереднім.

II. Проведення аналізу помилок, допущених учнями на попередньому уроці: помилки враховані всі або типові; як учитель аналізує помилки на дошці: на кресленні, на зразку, на виробі; витрата часу.

III. Виявлення причин помилок у учнів і шляхи їхнього виправлення: способи аналізу причин виникнення помилок: усе пояснює сам учитель; учні відшуковують самостійно, ставить навідні запитання, примушуючи учнів думати; чи визначалися наслідки помилок і як це робилося: усе робив сам учитель або залучалися учні? витрати часу.

IV. Підготовка учнів до свідомого засвоєння нового матеріалу: методи організації уваги: відновлення технологічної ситуації попереднього уроку; висновки з попередньої теми, повторення попереднього матеріалу; аналіз помилок; методи психологічного зацікавлення учнів для засвоєння нового: викликати внутрішній інтерес; інтерес викликати штучно; не викликати зовсім; витрата часу.

V. Організація засвоєння нового матеріалу: як здійснюється перехід до цього етапу уроку: логічно, м'яко, з попередньою підготовкою до засвоєння або раптово, різко, зненацька. Чи названа тема і мета уроку? рівень технічної грамотності й доступності навчання (логіка, доступність, переконливість, образність мови і т. ін.); використання наочності і ІКТ; техніка показу, логічний зв'язок пояснення й демонстрації; робота учнів з наочною; методика вивчення нового матеріалу: способи повідомлення нових знань; грамотність і точність поставлених запитань; як використовуються їхні відповіді, ступінь самостійності в отриманні нових знань; контакти з класом: яка обстановка (доброзичливість, спокій, нервозність, натягненність, напруженість); ступінь зацікавленості учнів новим матеріалом, зв'язок теорії з практикою; попередження можливих помилок у роботі; поведінка учителя: зовнішній вигляд, манера триматися, жести, мови, темп мови, уміння працювати з інструментом.

VI. Вступний інструктаж: технологічність інструктажу (логіка в ході пояснення дій, показ прийомів і операцій); наочність інструктажу (практичний показ прийомів і операцій, використання засобів наочності й технічної документації); час.

VII. Поточний інструктаж і перевірка в процесі практичної діяльності ступеня розуміння учнями нового матеріалу.

VIII. Закріплення знань і умінь у процесі практичної діяльності: як закріплюються знання: індивідуально, в процесі біжучого інструктажу; групою під час виявлення окремих запитань; розвиток самостійності учнів: чи створюються ситуації для самостійного вирішення; способи стимулювання творчості учнів.

IX. Закінчення уроку: чи проведена індивідуальна оцінка якості виконання виробів кожним учнем; правильність застосування її критеріїв; чи було зроблено загальний підсумок уроку: підведені загальні підсумки; оцінка роботи кожного учня; учитель висловив своє ставлення до позитивних і негативних явищ на уроці; організація робочого місця й майстерні: хто прибирає, що прибирає, чим; ступінь самоуправління; чи складається порядок прибирання; форма контролю.

X. Загальні зауваження по уроку: чи досягнута мета уроку? чи правильно вибрані й розташовані його етапи; чи забезпечені логічні переходи від одного етапу до іншого? ступінь виконання плану уроку; доцільність витраченого часу на кожний етап; інші зауваження.

XI. Практична частина: презентація результатів роботи; оцінювання навчальної діяльності учнів.

Отже, до уроків трудового навчання, як до уроків з інших предметів, ставиться ряд дидактичних вимог: чіткість дидактичної мети, нерозривність виховних і навчальних завдань, правильний добір навчального матеріалу для кожної частини уроку, доцільний добір методів навчання для кожної частини уроку, колективна праця учнів поєднується з самостійністю кожного учня, організаційна чіткість уроку, практичний характер праці учнів, створення умов для безпечної роботи учнів.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 374 с.
2. Державні стандарти базової і повної середньої освіти / Освітня галузь «Технологія» // Трудова підготовка в закладах освіти». – 2004. – № 1. – С. 1-6.
3. Коберник О. Проектно-технологічна система трудового навчання / О. Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004. – № 2. – С. 36-41.
4. Сидоренко В. Перспективи галузі «Технологія» в загальноосвітніх навчальних закладах України / В. Сидоренко // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – № 4. – С. 4-7.

Анотація. Пасивенко А. Педагогічний аналіз уроку трудового навчання. *Визначено орієнтовні основи аналізу сучасного уроку трудового навчання. Охарактеризовано основні компоненти диференційованого підходу до аналізу уроку трудового навчання. Автор доводить думку, що в ході дидактичного аналізу навчального процесу необхідно враховувати: мета навчання і виховання; зміст, процес навчання і його основні види; принципи, методи, форми організації навчання.*

Ключові слова: урок трудового навчання, дидактичні вимоги, методи, прийоми, форми.

Аннотация. Пасивенко А. Педагогический анализ урока трудового обучения. *Определены ориентировочные основы анализа современного урока трудового обучения. Охарактеризованы основные компоненты дифференцированного подхода к анализу урока трудового обучения. Автор доказывает мысль, что в ходе дидактического анализа учебного процесса необходимо учитывать: цель обучения и воспитания; содержание, процесс обучения и его основные виды; принципы, методы, формы организации обучения.*

Ключевые слова: урок трудового обучения, дидактические требования, методы, приемы, формы.

Abstract. Pasyenko A. Pedagogical analysis of the lesson of labor training. *The approximate bases of analysis of the modern lesson of labor training are determined. The main components of the differentiated approach to the analysis of the lesson of labor training are described. The author argues that during the didactic analysis of the educational process it is necessary to take into account: the purpose of education and upbringing; content, learning process and its main types; principles, methods, forms of organization of training.*

Keywords: lesson of labor training, didactic requirements, methods, methods, forms.

Наталія Пономарьова

*Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, м. Харків, Україна
ponomna@gmail.com*

АНАЛІЗ ФУНКЦІЙ ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОРІЄНТАЦІЇ ШКОЛЯРІВ НА ІТ-СПЕЦІАЛЬНОСТІ

В умовах сучасного вітчизняного ринку праці професійна орієнтація школярів на ІТ-спеціальності має виключне значення для становлення економіки України [1]. Зважимо, що особливу роль у професійній орієнтації школярів відіграють вчителі, а щодо ІТ-професій – вчителі інформатики [2]. У вказаних складних умовах, діяльність вчителя інформатики з професійної орієнтації школярів на ІТ-спеціальності не може вичерпуватися традиційними складовими, а має виконувати нові специфічні функції, дослідження яких повністю відповідає одному із стрижневих підходів педагогічної науки до вивчення педагогічної діяльності – виділення її компонентів як відносно самостійних функцій [3].

Перш за все, у професійній орієнтації школярів на ІТ-спеціальності вчитель інформатики виконує *інформаційно-орієнтуючу функцію*, оскільки для здійснення школярем вибору професії в сфері ІТ-технологій необхідно надати йому відомості про ІТ-спеціальності, а також інформацію про можливості й переваги оволодіння тією чи іншою ІТ-професією. Окрім того, надзвичайно важливим є ознайомлення учнів не лише з актуальними для суспільства на даний час ІТ-спеціальностями, а й з тенденціями та прогнозами розвитку ринку таких спеціальностей в найближчі роки. *Діагностуюча функція* вчителя інформатики у профорієнтаційній роботі на ІТ-спеціальності зі школярами пов'язана із необхідністю завчасного виявлення учнів, які можуть і яким бажано долучитися до профорієнтаційних заходів, пов'язаних із ІТ-професіями. Саме вчитель протягом усього терміну навчання учнів спостерігає за розвитком та становленням їх нахилів, добре розуміє їх інтереси та може оцінити їх можливості. Учитель